

[Socialministeren.]

hænger sammen med de økonomiske Forhold i Tyskland i al Almindelighed.

Det vilde føre for vidt her nærmere at komme ind paa en Undersøgelse af Forholdene i de enkelte Lande, men det anførte er ogsaa tilstrækkeligt til at vise, at Danmark ikke indtager nogen Særstilling med Hensyn til Sociallovgivning; vi staar med Hensyn til Udgifterne tilbage for Tyskland og England, er lidt videre end Norge og Sverige, men særlig store er Forskellighederne her ikke, og begge Steder arbejder de paa Kraft paa store omfattende og dyre Forslag.

Naar man yderligere betænker, at Forholdene har ligget særlig gunstigt for os herhjemme i Forhold til Tyskland og England, hvor de har store Krigsudgifter, vil man alligevel forstaa, at der heller ikke i de internationale Sammenligninger ligger noget, der skulde gøre det nationaløkonomisk betænkeligt, at Danmark i Forhold til de andre Lande forøgede de sociale Udgifter, som de her foreliggende Lovforslag anbefaler.

Hvordan forholder det sig endelig med den unægtelig store Stigning i de sociale Udgifter herhjemme — en Stigning, som altsaa ikke er foruroligende i Forhold til den øvrige Verden, for man ser den overalt, men som desuagtet kunde være betænkelig, ikke af Hensyn til Opsparing eller i Forhold til Nationalindkomst, Luksusforbrug, Skattetryk o. s. v.; hvad jeg har gennemgaaet, men fordi denne stadig stigende Udgift for det offentlige samtidig kunde betyde en aftagende Tilbøjelighed hos de private — hos Arbejderne, som man siger — til at undlade Selvhjælp og en Tilbøjelighed til ganske lige glade at henvende sig til det offentlige?

Ja, lad os nu se lidt paa dette; jeg vilde ogsaa gerne have det allersidste Mulvarpeskud sløjft.

I 1913—14 var Stats og Kommunes Udgifter til sociale Formaal 33 à 34 Mill. Kr. I 1928 er de steget til ca. 166 Mill. Kr. Det udgør en Stigning paa ca. 4,97 Gange i Forhold til før Krigen, altsaa ca. 5, som jeg regnede med i Forhold til Udlandet. Men til Belysning heraf maa man erindre, at samtlige offentlige Udgifter er steget fra 212 til 719 Mill. Kr. eller 3,39 Gange.

Udgifterne til sociale Formaal er altsaa steget stærkere end samtlige Udgifter, men dog ikke mere end 1,46 Gange saa stærkt. Stærkere end de sociale Udgifter her i Landet er Udgifterne til Trafikvæsenet

vokset, idet disse er vokset fra 12,5 til 64,6 Mill. Kr. eller 5,17 Gange. Udgifterne til Forrentning af Gælden er steget omtrent lige saa stærkt som de sociale Udgifter, nemlig 4,2 Gange. De øvrige Udgifter er steget svagere.

Men hvad der er interessant at notere i denne Forbindelse, er det, at Arbejdernes egne direkte Udgifter i Form af Medlemskontingenter til den sociale Forsikring, disse „Nyderes“ Udgifter er steget endnu stærkere end de offentlige Udgifter til sociale Formaal i det hele. Det er dog betegnende for den stadige Svækkelse af Selvhjælpsbestræbelserne, at Arbejderklassens Medhjælpskontingenter til Sygekasser og Arbejdsløshedskasser i 1913 var 7 Mill. og i 1928 49,6 Mill. Kr. Det betyder en Stigning paa 6½ Gang.

Jeg henviser i øvrigt i denne Forbindelse til den interessante Udregning af disse Forhold, som det ærede Medlem Hr. L. D. Rasmussen tidligere har foretaget, og som man kan finde i Rigsdagstidenden for 1929—30 Sp. 211—12.

Skal man undersøge, hvor meget de sociale Udgifter her i Landet reelt er steget, maa man endvidere tage Hensyn til, at Prisniveauet, Folketallet, Realindkomsten stadig har været stigende — Prisniveauet dog ikke stadig stigende, det er faldet nu. En Undersøgelse af disse Forhold, som jeg ikke skal trætte med, viser en reel Stigning af de sociale Udgifter paa 80 pCt., men ved Bedømmelsen heraf maa man erindre, at Arbejderne i langt højere Grad end i 1913—14 er blevet Skatteydere — vel ikke paa Grund af den manglende Sans for Selvhjælp. Antallet af Statsskatteydere er saaledes steget fra at være 15 til at udgøre 28 pCt. af Befolkningen, det vil sige næsten fordoblet.

Til yderligere Belysning af Stigningen vil man i øvrigt ved at betragte de enkelte Poster, jeg før har angivet, se, hvad det er overflødigt at gøre Rigsdagen opmærksom paa, at den stærkeste Stigning findes paa Invalideforsikringen, altsaa netop paa en Form for Hjælp til Selvhjælp, som man først har kendt fra 1921. Bortset fra den lille Post, som Enkeloven andrager, er det i øvrigt selvfølgelig, men netop karakteristisk for den halvliberale Ligebyldighed overfor Erhvervslivet, Arbejdsløshedsudgifterne, der staar øverst med Hensyn til Stigningen. Stigningen er her 12—13 Gange, nemlig fra 1,3 til 16—17 Mill. Kr.

Til Forklaring heraf er det i og for sig nok at henvise til, at Arbejdsløshedsprocenten før Krigen var 6—7 pCt., medens den